Cana asobnaha numaru 20 hr. | Przesyłka opłacona ryczałtem

Nr. 3. Wilnia, Aŭtorak 10 Studnia 1928 h. Hod IV (XII).

BIEŁARUSKAJA KRYNICA

PALITYČNAJA, HRAMADZKAJA i LITERATURNAJA HAZETA.

Adres Redakcyi i Administracyi:	„Bieł. KRYNICA" kaštuje na hod — 10 zał., na paŭhoda— 5 zał., na 3 miesiacy — 3 zał., na 1 miesiac — 1 zał.	Cana abwiestak:
WILNIA, LUDWISARSKAJA 1-19. (Wilno, Ludwisarska 1-19) Redakcyja adčyniena ad 9 hadz ran. da 6 hadz. wieč.	HAZETA WYCHODZIĆ 2 RAZY U TYDZIEŃ.	na 1-šaj staroncy 30 hr., 2 i 3 — 25 hr., na 4-aj — 20 hroš. — za radok drobnaha druku ŭ wadnej pałoscy

Kala Nowahodnich pažadańniaŭ.

A. Koŭzan — małady publicysty i pawažany naš supracoŭnik prabywajučy jašče ciapier u Prazie Českaj—pisaŭ u „Nowahodnich pažadańniach" u Nr. 1 „Bieł. Krynicy" 1927 hodu pamiž inšym tak: „Biełaruskaje žyćcio ŭ krai tak, jak jano pradstaŭlajecca z krajowaj presy, pryniało za apošni hod formu dahetul nia znanuju i... *niepažadanuju*". A heta dziela taho, što „biełaruskaja žurnalistyka... zdradžaje znaki swajho rodu *wyradžeńnia*"; što „biełaruskaja žurnalistyka siańniašniaha stylu nia to što tracić dahetulešniuju koncentracyjnuju moc narodnaje siły i woli...", ale što i „pierad zahranicaj—mierna kažučy—nam češci nie žwialičwaje". Wyradžeńniem-ža henym u biełaruskaj presie jošć „atruwajučyja sprečki i łajanki asabistyja, zamiest zmahańnia ideolohičnaha".

Dalej hr. A. Koŭzan zhaniŭšy sprečki, łajanki i ich metody, pakazaŭšy na ich škodnaść dla nas Biełarusaŭ—daje rady, jak wiaści sprečki, jak zmahacca, i jak unikać na dalejšy čas „zabawu" asabistych parachunkaŭ", kab hetaja apošniaja nia stałasia chroničnaj, chwarabliwaj.

Woś pieršaja jaho rada — nowahodniaje pažadańnie,—jak zmahacca: „*Dumka proci̇ŭ dumki*—woś synteza dobrarodnaha zmahańnia, choćby jano było i najbolš zaŭziataje" — heta značyć, što zmahańnie pawinna adbywacca na asnowiedzi ideolohičnaj, bo jano „pahłyblaje narodnaje samapačućcio", „sprečki-ž *asabistyja* heta samapačućcio *zabiwajuć*".

Druhim i apošnim pažadańniem hr. Koŭzana — dziela niedapuščeńnia, kab „zabawa asabistych łajanak" była chroničnaj, jošć: arhanizawawać „*stały biełaruski wybarny sud češci* (mirawy", bo jon: 1) „staŭšyjasia užo rany čym chutčej zahoić i 2) twareńnie nowych ran nie dapuscić".

Pryhožyja dumki, pryhožyja rady! Hetyja dumki j rady pisany byli ŭspomnienym našym publicystym hod tamu nazad. Jaho małaďoje serca rwałasia z bolu z tahačasnaha stanu rečaŭ, z tahačasnaj bratniaj hryźni i asabistych łajanak. Wiedaŭ jon, wiedali j my, što hetki stan rečaŭ nia prynosić karyści dla sprawy ahulnanarodnaj, biełaruskaj. Jašče bolšaja rodzicca ŭ sercy horyč, što henyja pryhožyja šlachotnyja pažadańni nie pryniaśli patrebnych wynikaŭ. Za minuły 1927 hod — swarki nia tolki što nia spynilisia, ale nabrali bolšaha jašče razmachu i siły. Ab wynikach ich nia tre' hawaryć. Wiedaje chiba kožny.

Biełaruskaja presa, žurnalistyka, za minuły hod jašče bolš raźminułasia z swajej zadačaj: uświedamlańnia masaŭ, niasieńnia da ich śwjatła i praŭdy, padymańnia ich da kulturnaha i cywilizacyjnaha žyćcia.

Presa biełaruskaja za minuły hod jašče ŭ bolšym maštabie, jak raniej, dziela niejkich asabistych metaŭ peŭnych adzinak—mucila kadź narodnuju, siejała intryhi i žwiahu.

Tut prypaminajucca mnie dumki wołata ducha polskaha St. Wyspianskaha, wykazanyja ŭ jaho twory „Wesele",—dumki—dobra charakteryzujučyja adkaznuju rolu tahačasnych polskich žurnalistaŭ. Pradstaŭlena jošć u henym twory scena, u jakoj wystupaje Stańčyk (błazan) i Žurnalist. Nastupaje pamiž imi hutarka. Stańčyk padajučy Žurnalistu kaduceus — lasku błaznaŭskuju—kaža: „muci im (kaduceusam) narodnuju kadź".

Wyspianski znaŭ, što žurnalisty wyrablajuć apiniju publičnuju, što jany choćuć być wyjawicielami nastrojaŭ hramadzianstwa, adnak-ža jak-ža časta dapuščajucca jany ŭ swajej pracy ŭzajemnaha siabie abmanu i druhich, podłaści, brydoty, asabistych łajanak i inš. Dziela hetaha praz wusny Stańčyka i scharaktaryzawaŭ Wyspianski ich rolu, jak rolu mucicielaŭ narodnaj kadzi.

Mucili „kadź narodnuju" ŭ kancy 19 stahodździa (tady-ž pisaŭ Wyspianski „Wesele") polskija žurnalisty, muciać jany i ciapier.

Ale našyja žurnalisty! Jak-ža časta nia znajuć miery ŭ hetym mucieńni, jak-ža časta dziela ichnaha asabistaha intaresu cierpić ahulny interas narodny!

Nie pamylusia, kali skažu, što jany (peŭnie-ž nia ŭsie) — ŭ wačach swajho narodu — žjaŭlajucca prastupnikami! A heta prastupstwa tymbolš pawialičwajecca i stanowicca haniebnym, što jano wypływaje z sprečak i asabistych swarak!

Mo' chto zadaś nam pytańnie, a wy — ci-ž byli zastalisia čystymi, „nie pamačyli ruk" u henych sprečkach?!

Na heta skažam adno: my z bolu ŭ sercy zmahalisia, trymajučysia linii abarony,—adkidali tyja wypady proci̇ŭ nas u biełaruskaj presie, jakija jaŭna padrywali dawieryje da nas siarod šyrokich masaŭ bieł. hramadzianstwa i jakija siejali ab nas falš i zatruwali našyja čystyja imknieńni.

Dyk jak-ža wyjści z taje chwarabliwaje atmasfery, ab jakoj hutarka wyšej?

Wychad adzin: ździejśnić tyja pažadańni, jakija wykazaŭ hr. A. Koŭzan hod tamu nazad, a imienna: 1) dapuścić u presie zmahańnie ideolohičnaje, zmahańnie „dumki proci̇ŭ dumki"—i 2) stwaryć stały biełaruski wybarny sud češci, „udziačnaj zadačaj jakoha—jak kaža hr. Koŭzan — byłoby ŭnutranyja sprečki biełaruskija hadzić doma i na dwor ich biez patreby nia wynosić". Ździejśnieńnia hetych pažadańniaŭ ad dušy žadaju ŭ nowym 1928 hodzie.

J-ka.

Z hazetaŭ.

Karaleŭskija kwalifikacyi.

Na t. zw. źjeździe wilenskich partyzantaŭ, dzie sabralisia „našyja" jaśnie wialmožnyja, 6-l kniaź Eŭstachy Sapieha da swaich siabraŭ pa aružžy adazwaŭsia tak:

„I ŭ duchu našaha addzieŭu jość nieśta z Kmicica *), jakoha rospač nad niaščaściem baćkaŭščyny wyjaŭłałasia brawuraj i hwałtam, jaki pierš čym prapadzie baćkaŭščyna, chacieŭ kab heta ziamla spłyła krywioj". („Słowo" № 6. 8.I-28).

Kali p. Sapieha i jaho siabry dapuścilisia hwałtaŭ (pa prykładu Kmicica), to heta jamu češci nia robić. Našoŭ čym chwalicca!

A jašče kandydat u... karali! Kali takija pastupki dajuć kwalifikacyju na karala, to ci nia maje ich bolš Bułak-Bałachowič?

A ŭ nas,—ci nia tak?

D-r Karpiak u stacci „Razwał" (Укр. Голос" № 2) maluje žudasny abraz pradwybarnaj demaralizacyi siarod Ukraincaŭ pad Polščaj:

„Kudy hlaniecie — ŭsiudy spatykajecie mienš abo bolš hramatnaha kandydata na pasła i senatara, jaki za ŭsiakuju canu, choć-by za canu nacyjanalnaj zdrady starajecca ŭleźci da polskaha Sojmu ci Senatu. Taki kandydat wystaŭlaje siabie na licytacyju roznymi sposabami. Jon pieršy patryjot, usie kruhom zdradniki, jon adzin moža wyswabadzić ukrainski narod. Biez jaho ŭsio prawalicca. Pra intelektualnyja (razumowyja) kwalifikacyi ŭ takich kandydataŭ pytacca niama čaho. Chiba wy nia čujecie ich pustamielstwa na jakich niebudź schodach? Kožny krykun maje tymsamym kwalifikacyju na pradstaŭnika narodu.

Paŭstajuć śwježyja partyi, prawyja, prawiejšyja — lewyja, lawiejšyja, nawat patryjoty, zabiaśpiečany zialeznymi listami, zawodziać partyjnictwa dy abjaŭlajuć wajnu za mandaty.

...Dyk dumajem, što strach pierad sudom historyi pawinien jašče ŭparu ŭsich ludziej dobraj woli na patrebny šlach".

Abrazok, jak bačym, asabliwa sumny, kali najdziom u im amal wiernaje adbićcio našych pradwybarnych adnosinaŭ.

Stal.

*) Kmicic — adzin z hierojaŭ H. Sienkiewiča ŭ powieści „Potop".

Z PIEŚNIAŬ NADZIEI.

Uściaž mnie śnicca wohniśča pažaru
To, praz jakoje śwjatło nam zdabyć,
I ŭ hetych purpurnych žywych marach
Pahoni byccam koń da nas lacić.

Mnie śniacca lehijony, što narodu
Musiać pryniaści wolnaść i świało,
Mnie śnicca pawadyr, budujučy
[swabodu,
Čyjo by imia praz wiaki žyło...

To charastwa adwiečnaja ideja,
Jakaja jość ŭ wyzwolnaj baračbie...
Mnie śniacca naša wiera i nadzieja,
I tyja sny kažu ciapier tabie.

Herman Wialecki.

Ab haspadarcy.

Z hutarak ab hadoŭli cialaci.
(Hladzi Nr. 2 „Bieł. Krynicy")

Cialo pasła adstaŭleńnia.

Cielaskład cialaci ŭ hetym časie (4—5 tydniaŭ) naahuł šmat skazać nia moža. Peŭnym zdajecca być tolki para punktaŭ: *plemnaje cialo* musić być biezwarunkowa zdarowym, musić mieć wyrazny płociawy wyhlad — ciałuška nia moža wyhladać na byčka i naadwarot — plemnaje cialo nia moža zdawacca swaim wyhladam, charaktaram, zachoŭwańniem—staršym, čymsia sapraŭdy jošć, musić mieć dobra raźwityja šyrokija hrudzi, doŭhuju i šyrokuju miadničnuju kość (spałučańnie *os coxae, os pubis, os ischii*). Linija chrybta musić być *roŭnaj*.

Kruhłyja, uhładžanyja cialesnyja formy cialaci nie dajuć jašče paruki za toje, što takimi i na dalej astanucca. Toje samaje treba skazać i ab hładka-bliskučaj šerści cialaci hadawanaha ŭ chacie, suproć cialaci z pašy: pieršaje (z chława) bywaje časta adznakaj škodnaj śpieščanaści, kwołaści. Cialo z pašy nikoli nia budzie žwierchu wyhladać tak wabiačym, jak cialo z chława, ale zatoje jano budzie zdarowiejšym. A *zdaroŭie* pry hadoŭli—heta *ħrunt*. Taja staraja praŭda, što ŭsio małaďoje zdajecca być i strojnym i pryhožym, nie źjaŭlajecca wyłučnym prywilejem čaławeka: *maładaść zaŭsiody patrapić zakryć i wialikija niedachopy, jakija kožny raz abj wiacca i časta ħorka pamściacca pasła, u ħadoch daśpiełaści*. Cialo ŭ hetym wyniatku nia robić.

Woś bolš-mienš i ŭsio, što ab cielaskładzie cialaci, u paru adstaŭlańnia jahonaha, asabliwa można skazać. Uwa ŭsim astatnim prychodzicca spałahać tolki na baćkoŭ cialaci, ci jnakš kažučy na pieraniatyja ad ich ułasnaści. Dziela hetaha dobra i razumna zrobić toj, chto zaŭsiody pierš, čymsia cialo puskać u plem, dakładna dawiedajecca, chto i jakija byli jahonyja baćki.

Cialo-sialetak.

Hetak zawiem cialo ŭ pieršym hodzie jahonaha žyćcia. Jak z hetkim cialom abchadzicca?

Pieršym prawiłam jošć užo wiadomaja praŭda, što *niedachopy dahladu i karmleńnia cialaci ŭ maładaści nie daducca pasła ŭžo papravić nikoli*. U pieršym hodzie swajho žyćcia cialo patrabuje najbolš kormu, bo ŭ hetym-ža časie jano najbolš raście. I wielmi dziela taho nie razumna rabiŭ-by toj, chto ŭ hetym časie z kormam dla cialaci skupiŭsia-b: cialo ŭ swoj čas raści nie mahło-b—nia mieła-b z čaho,—a pa časie, pa dumcy wyšej nazwanaha zakonu, spoźnienaha zakonu, spoźnienaha rostu ŭžo taksama nie dahnała-b. I tak i hetak škodu nios-by tolki nierazważny haspadar, nie ŭ paru i nie na miejscy skupiaŭsia, bo *plemnaje cialo musić być sytna kormlena ŭ pieršym ħodzie swajho žyćcia i mienš sytna ŭ ħodzie druhim* (jak pierazimak).

Heta jošć druhoje prawiła hadawańnia cialaci. Na miejscy tut budzie taksama ŭspomnić jašče raz, što jnakš z pieršych užo dzion treba karmić cialo praznačanaje na pradukcyju małočnuju i jnakš uznoŭ cialo praznačanaje na pradukcyju miasnuju, ci ŭrečcie na pradukcyju pracy. Pieršy wymahaje kormu i dahladu cialo praznačanaje

126016

na pradukcyju miasnuju, mienš usiaho hetaha patrabuje cialo praznačanaje na pradukcyju małočnuju, i najmienš — na pradukcyju pracy.

Trecim ważnym prawiłam hadawańnia cialaci jość, *kab rasło jano raŭnamierna*. Adnosicca heta asabliwa na mament pierachodu cialaci z adnaho kormu na druhi. Takija pierachody musiać adbywacca stupianowa. Cialo musić zwykacca na nowyja karmawiny pamału, małymi porcyjami, jakija paśla što-dnia pawialičywajucca, až pakul nie piarojdzie na nowy korm całkom. „Škidańnia cialačaha miasa" treba wyścierahacca, jak tolki možna. Uzrost cialaci nia śmieje mieć nijakich „sezonnych pieraskokaŭ". Patrebna, kab cialo było zdarowaje. Staranny dahlad jość abawiazkowym. Dobry žywioławod nia śmieje zabywacca na tuju niaźbitnuju praŭdu, što ŭ žywioły *čystata jość poŭzdaroŭjem*. Tolki pry dobrym dahladzie možna čakać i dobrych wynikaŭ. Heta musiać pamiatać našy drobnyja asabliwa ziemlaroby, u katorych mahčymaść sumlennaha dahladu za cialom jość biazumoŭna bolšaja, čymsia ŭ pradpryjemstwach bolšych (u dwaroch). U šmat jakich sprawach drobny ziemlarob maje da pieramožańnia pieraškody bolšyja, čymsia ziemlarob bolšy. U žywioławodztwie świadomy drobny ziemlarob maje pierad bolšym biazumoŭnyja wyhody, katoryja musić wyŭžyć.

(D. b.) *Ad. Klimovič.*

Wybarnyja sprawy.

Wybarny Kalendar na najbliżejšy čas.

Ad 2 da 15 studnia Abwodnyja Wybarnyja Kamisii dajuć da pierahladu špiski kožnamu, chto choča wiedać, ci ŭniesieny jon abo jaho znajomyja ŭ špiski. Abawiazkam kožnaha dawiedacca i padać reklamacyju, kali chto niezapisany ŭ wybarščyki, abo zapisany nieprawilna.

Biełaruskija Akružnyja Wybarnyja Kamitety (bloku nacyjanalnych mienšaściaŭ). Aprača ŭspomnienaha ŭ Nr. 2 „B. Krynicy" Świancianskaha Akružnoha Wybarnaha Kamitetu (m. Świanciany, Wilenskaja wulica, hotel Čornaborodki), zasnawany tak-ža akružnyja Kamitety ŭwa ŭsich nastupnych wokruhach:

Lidzki wokruh abymaje pawiety: Lidzki, Ašmianski, Wałožynski, Maładečanski i Wialejski. Adras: Lida, Suwalskaja 12, kw. 5.

Nawahradzki wokruh abymaje pawiety: Nawahradzki, Baranawicki, Staŭpiecki, Nieświski i Słonimski. Adras: Nawahradak, Wialiki Rynak 37, Biel. Abjadnany Wybarny Kamitet.

Biełastocki wokruh abymaje pawiety: Biełastocki (i m. Biełastok), Waŭkawyski i Sakolski. Adras: m. Waŭkawysk, Šyrokaja wul. № 115, Biełar. Abjadnany Wybarny Kamitet.

Horadzienski wokruh abymaje pawiety: Horadzienski, Aŭhustoŭski i Sejneński. Adras: Horadnia, Bryhidzkaja 22, Biełar. Abjadn. Wybar. Kamit.

Bieraściejski wokruh abymaje pawiety: Pružanski, Kosaŭski i inš. Adras: m. Bereza-Kartuskaja, Rynkawa-Tatarski zaw. № 4, Biełaruski Abjadnany Wybarny Kamitet.

Usie wybarščyki pa ŭsialakija infarmacyi ŭ sprawie wybaraŭ i pa druki mohuć zwaračwacca ŭ swoj Akružny Kamitet abo ŭ Biełaruski Centralny Abjadnany Wybarny Kamitet, Wilnia, Wostrabramskaja 8, kw. 1.

5 pieršych špiskaŭ. U Hałoŭnuju Wybarnuju Kamisiju ŭ Waršawie padadziena piać pieršych špiskaŭ kandydataŭ da Sojmu. (Lista państwowa).

Nr. 1 atrymaŭ biespartyjny blok „supracoŭnictwa z uradam Piłsudskaha. Kandydaty niawiedamy.

Nr. 2 atrymała P. P. S. Na pieršym miescy staić b. pasoł Dašynski.

Nr. 3 atrymała „Wyzwaleńnie". Na pieršym miescy staić Malinoŭski.

Nr. 4 atrymaŭ žydoŭski Bund. Pieršaje miesca zajmaje Erlich.

Nr. 5 atrymaŭ tak-ža žydoŭski špisak partyi Poalej Sjon.

Padajom da wiedama hetyja numary pieradusim dziela taho, kab Biełarusy wiedali, na jakija partyi hałasawać nia treba.

Dalejšyja numary jašče nie padadzieny.

Zaklik.

Pakul ciemra nočy našu spawiła Ajčynu,
Niachaj kožny z nas u pracy nia ma-
[je spačynu.
Rataj chto—ščyra hary swaje rodnyja
[honi,
Kawal chto—kuj ścisnuŭšy mołat sil-
[na ŭ dałoni,
Žaŭnier chto — mieč swoj wostry kab
[na soncy mianiaŭsia,
Piaśniar chto — tak śpiawaj pieśń na-
rod kab padniaŭsia!
Braty! Tolki ŭ toj čas naša zmahań-
[nie spynicca,
Jak sonca jarka zaświecić nad rodnaj
[ziamlicaj!

J. Krasoŭski.

Zahranica ab nas.

Wodhuk referatu D-ra Janki Stankieŭčyka

(pračytany na II-m Žjeździe sławianskich gieografaŭ i etnografaŭ).

„Narodopisny vestnik československy" č. 3, pad redakcyjaju praf. D-ra Juraha Polivki prynios wialiki artykuł ab II-im Žjeździe sławianskich gieografaŭ i etnografaŭ. Staćcia naležyć piaru prafesara historyi sławianskich literaturaŭ u Uniwersytecie Karola IV-ha ŭ Prazie, D-ra Juraha Horaka. Na 204-aj bačynie wialikaha kwartalnika praf. Horak piša ab referacie D-ra Janki Stankieŭčyka na temu: „Biełaruski ŭpłyŭ u relihijnym žyćci Tatar i Žydoŭ". Raźbirajučy referat praf. Horak piša:

— Aŭtar studyjawaŭ biełaruski upłyŭ u abradach i ŭ relihijnych pieśniach. Dakazaŭ, što siedziačyja na Biełarusi Žydy i Tatary nie zmahli zamknucisia ad sławianskaha žyćciaŭpływu, jaki ich abymaŭ. Referent pracuje nad swaimi dośledami i hatowić sabranuju pracu.

J. B. Šedivy ab „Wiesnawych mełodyjach Fr. Hryškiewiča.

Najwialikšy sławianski literaturny miesiačnik „Dom i svet" („Dom i świet), knižka 7–1927, nadrukawaŭ wialikuju krytyčnuju staćciu J. B. Šedivy'ha, u jakoj aŭtar krytykuje pieršy zbornik wieršaŭ Franuka Hryškiewiča „Wiesnawyja melodyi". Daŭšy na celuju pieršuju bačynu ahlad zbornika z punktu hledžańnia teoryi poezii, aŭtar na druhoj bačynie staćci pierajšoŭ da šukańnia ŭpływaŭ na Hryškiewiča inšych pieśniaroŭ i da idejowaha analizu wieršaŭ. J. B. Šedivy dakazywaje lohki ŭpłyŭ na Hryškiewiča sławianskich poetaŭ Prešerna i Župančiča, a taksama bolšy ŭpłyŭ Gregorčiča. U pahladzie na druhuju častku zbornika — pieśni kachańnia — J. B. Šedivy razychodzicca z aŭtaram krytyki Hryškiewičawych wieršaŭ, źmieščanaj u „Biel. Krynicy" prad dwuma miesacami. J. B. Šedivy wierš „Sławaćcy" i wierš paświačany M. Š. zaličaje da najlepšych wieršaŭ zbornika i adnačaje ŭpłyŭ na ich Prešerna i Župančiča. Staćcia maje pierakłady—strofku z wieršu „Rab" i „Kłaštar".

f.

Z biełaruskaha žyćcia.

Wodhuki sprawy ks. Hadleŭskaha. Były pasoł Sojmu Jaremič winawacicca—za toje, byccam u časie sudowaha pracesu wiadomaha dziejača ks. Hadleŭskaha pryčyniŭsia da zarhanizawańnia demanstracyi na wulicach m. Wilni. Sudździa śledčy ŭ hetaj sprawie na dniach dapraŝywaŭ pasła Jaremiča.

Los Biełaruskaha Narodnaha Teatru, z pryčyny zabarony ŭładami abjaždžać prawincyju, astajecca nia wyrašanym. Centralny Ŭrad Biełaruskaha Instytutu Haspadarki i Kultury, pry jakim zasnawany Teatr, źwiarnuŭsia da wajawody z prośbaj admianić pastanowu ab spynieńni dziejnaści Teatru.

Aryšt świašč. Kaŭša. Na dniach pa zahadu prakuratury aryštawany świaščeńnik Koŭš, jaki zamiašany ŭ sprawu Hramady i byŭ zwolnieny pad kaŭcyju. Apošnimi časami Koŭš twaryŭ swaju asobnuju partyju.

Biełaruskija lekcyi pa radjo. Dn. 6.I. hr. Adolf Zianiuk na wilenskaj radjo-stancyi pračytaŭ ustupnuju lekcyju ŭ biełaruskaj mowie, u jakoj abiacaŭ dawać cełу rad biełaruskich lekcyjaŭ u niedalokaj budučynie.

— 8 studnia hr. Abramowič, wučyciel biełaruskaj mowy ŭ Wilen. Wučycielskaj Seminaryi, daŭ karotki ahlad biełaruskaj literatury na hetaj-ža wilenskaj radjo-stancyi. Byli pradeklamawany lektaram wieršy Haruna, Arsieńniewaj. Dalejšyja swaje lekcyi hr. Abramowič abiacaŭ čytać u biełaruskaj mowie. Jak bačym, wilenskaja radjo-stancyja, treba pryznać, adnosicca da mowy biełaruskaj dawoli tolerancyjna. Pahladziom, na jak doŭha.

Začwierdžana kanfiskata „Сялянскай Нівы" Nr. 92. Takim čynam redaktar paciahwajecca da sudowaj adkaznaści.

Wiarnuŭsia z Rymu Biełarus ks. Dašuta, doktar kananičnaha prawa, i zatrymaŭsia na stała ŭ kłaštary Ajcoŭ Maryjanaŭ u Drui ŭ charaktary zakońnika.

Pryjechaŭ Kaladami tak-ža z Rymu Biełarus ks. K. Kulak z tytułam doktara ŭschodnich nawuk.

Świežyja nawukowyja, hetak nam patrebnyja siły, ščyra witajem na našaj rodnaj ziamli.

Z Radawaj Biełarusi.

— 31 śniežnia 1927 h. Radawaja Biełaruś światkawała 6-ja ŭhodki abwieščańnia Sawieckaj Biełaruskaj Respubliki i 5-ja ŭhodki ŭnii z reštaj sawieckich respublik. U Miensku adbylisia wialikija pachody i mityńhi. Šmat dziejačoŭ atrymała order „Čyrwonaha Štandaru".

— U Miensku 8 studnia sioł. h. pačaŭsia litoŭski kamunistyčny kanhres z udziełam 62 delehataŭ, z katorych jość šmat prybyŭšych z Niezaležnaj Litwy. Pamiž inšymi pytańniami na kanhresie budzie abhawarywacca sprawa zahraničnaj palityki Sawietaŭ u adnosinach da Litwy i Polščy, a tak-ža polska-litoŭski kanflikt. Adnačasna ŭ Miensku ŭtworana wystaŭka litoŭckich časopisiaŭ, katoryja wychodziać u Sawietach.

Z Niezaležnaj Litwy.

U Koŭna pryjechaŭ pradstaŭnik Polskaj Telegrafičnaj Agencyi Oryng. Staršynia Rady Ministraŭ, Waldemaras, u hutarcy z Oryngam pamiž inšym zajawiŭ, što ŭ sprawie terminu litoŭska-polskich pierahaworaŭ čakaje jon na prapazyku sa starany Polščy. Pierahawory buduć mahčymy nawat i ŭ tym wypadku, kali Polšča nie zachoča hawaryć ab wilenskim pytańni i tady abhawarywalisia-b sprawy tolki niewialikaj wahi. Litwa, kaža Waldemaras, moža ŭwajści z Polščaj u handlowyja adnosiny, ale nijakich tawaraŭ z Wilenščyny prymać jana absalutna nia moža. Litoŭskaja pošta nikoli nia prymie adresawanych u Wilenščynu listoŭ, bo heta było-b wyražeńniem zhody Litwy na istnujučyja hranicy. Na ŭspamin ab unii i ab daŭniejšych uzajemnych adnosinach Waldemaras zajawiŭ, što hetyja sprawy daŭno užo minuli i wiartacca da ich Litwa nia choča. U sprawie dyplomatyčnych adnosinaŭ pamiž abodwymi dziaržawami Waldemaras skazaŭ, što Litwa prymie polskaha pasła, ale tolki ŭ Wilni.

Z Polščy.

Dadatak da padatkaŭ. Abwieščana raspradžeńnie Prezydenta Polščy, pawodle katoraha zakon ab abawiazujučym da Nowaha Hodu dziesiacipracentnym dadatku ad padatkaŭ, pradoŭžany (zamiest taho, kab jaho zusim skasawać) da 1-ha studnia 1929 hodu. Dadatak hety płacicca ad pasrednich i biezpasrednich padatkaŭ, ad spadkowaha i štemplowaha padatku, pry aktach darawańnia.

Skolki dachodu daŭ les. Ad 1 studnia da 31 śniežnia 1927 h. u dziaržaŭnuju kasu pastupiła 112 242,862 złotych dachodu z dziaržaŭnych lasoŭ. Za ŭwieś-ža 1926 hod pastupiła tolki 72,651.182 złotych. Značycca ŭ 1927 h. pastaralisia lepš ciarabić les, bo atrymali z jaho až 44,581,680 złotych bolš. A hdzie najbolš cierabili — ab hetym wiedaje kožny.

Z zahranicy

Hrecyja. Adnosiny pamiž Hrecyjaj i Turcyjaj pahoršylisia, chacia dobrymi nia byli jany nikoli. Hrecki ŭrad adazwaŭ swajho pradstaŭnika z Turcyi i spornyja sprawy choča pieradać Trybunału ŭ Haazie i Lizie Narodaŭ. Pryčynaj-ža pahoršańnia adnosinaŭ było biezpadstaŭnaje i adnastaronniaje wykanańnie Turcyjaj umowaŭ pamiž abodwymi dziaržawami. Widać, što Bałkanski paŭwysap nazaŭsiody astaniecca wulkanam Eŭropy.

Aŭstryja. Na aŭstryjska-wenhierskaj hranicy zadziaržali na stancyi S. Hotar cełу transpart strelbaŭ i kulamiotaŭ, katory wysłała Italija praz Čechasławaččynu Wenhram pad widam usialakich mašyn. Spadziajucca dziela hetaha pawažnych kanfliktaŭ pamiž Wenhrami i Čechasławaččynaj. Chadzili čutki, što transpart hety wiaźli ŭ Polšču.

Sawiety. Pamiž Sawietami a Estonijaj i Łatwijaj padpisana žaleznadarožnaja umowa.

— Pasłom Sawietaŭ u Rym naznačyli Łunačarskaha, kamisara narodnaj aświety. Wyjaždžaje jon u pałowinie studnia. Kudy cikawiejšym źjaŭlajecca naznačeńnie zastupnika Łunačarskaha. Na miejscy kamisara aświety maje być ni mienš ni bolš dahetulašni prawadyr G. P. U. Mienžynski. Z čeka dy ŭ škołu — nadtaž raptoŭny pierachod!

Niamieččyna. Niamieckaia presa wykazwaje nie małoje zacikaŭleńnie wybarami ŭ Polščy. Zhaduje pamiž inšym, što lewyja partyi woźmuć na wybarach wierch. Piłsudski-ž usio roŭna budzie hałoŭnaj uradawaj prużynaj i, kali na heta nia zhodzicca, buduć parlament,—abjawić jaŭnuju i wostruju dyktaturu.

Ci-ž nia dobra warožać?

Ameryka. U papałochanaj amerykanskaj respublicy Nikaragua pačałasia pad kiraŭnictwam hienerała Sandino rewalucyja prociŭ „dobrych apiekunoŭ" Złučanych Štataŭ. „Humanitarny" amerykanski ŭrad wysłaŭ eskadru aeraplanaŭ, katoryja zakidali bombami rewalucyjnuju armiju, pryčyniajučy jej šmat strataŭ. Hety-ž urad wysłaŭ adnačasna 15.000 žaŭnieraŭ, kab zdabyć pazycyi hienerała Sandino. Rewalucyjanieram udałosia akružyć častku prysłanaha wojska. Respublikanskaja partyja padała ŭ kanhres rezalucyju ab spynieńni wysyłki wojska i ab zwarocie wysłanaha. Hetaj rezalucyi praciwicca demakraty. Dziela hetaha pasiedžańnie kanhresu manicca być wielmi burnaje. Tak wyhladaje „amerykanski sposab" prawiadzieńnia ŭ žyćcio idei razbrajeńnia, samastanaŭleńnia i bractwa narodaŭ!

Francyja. U Alzacyi Francuzy aryštawali 12 čaławiek z partyi aŭtanamistaŭ. Na hetym možna było-b i zakončyć wiestku, bo aryšty dla nas reč zusim nia nowaja, ale cikawić nas tut štości druhoje. Jak wiedama, Alzacyju i Lotaryhniju Francuzy „atrymali" ad Niemcaŭ paśla suświetnaj wajny na padstawie ŭmowy ŭ Lokarnie. Hetyja krainy wielmi bahatyja ŭ mineralnyja bahaćci. Nijak nia mohuć zabycca ab ich Niemcy; nia choćuć i Francuzy wypuścić z swaich ruk. Miascowaje-ž žycharstwa nia choča apiakunoŭ i jak widać imkniecca praz aŭtanomiju da poŭnaj niezaležnaści. Woś dzie pryčyna aryštaŭ. Chacia francuskaja presa i robić aryštawanym zakidy, byccam jany źjaŭlajucca niamieckimi ahientami, zdradnikami swajho kraju i atrymliwajuć ad Niemcaŭ hrošy na procidziaŭnuju ahitacyju,—ale nia ŭdasca Francyi zdušyć hetkimi sposabami lubowi da swajho kraju!

Šwajcaryja. Arhientynskaje tawarystwa pryjacielaŭ Lihi Narodaŭ prysłała na imia prezydenta Lihi prajekt ab likwidacyi litoŭska-polskaha pytańnia. Pawodle hetaha prajektu Polšča pawinna addać Niamieččynie kalidor a za heta atrymać dostup da mora praz Litwu. Karotka i jasna.

HRAMADZIANIE!

Zapiswajcieś U B. Ch. D.!

PLATFORMA

Biełaruskaha Centralnaha Abjadnanaha Wybarnaha Kamitetu Bloku Nacyjanalnych Mienšaściaŭ,

pryniataja na Źjeździe pradstaŭnikoŭ biełaruskich partyjaŭ i arhanizacyjaŭ, jaki adbyŭsia 28 śniežnia 1927 h. u Wilni.

Prystupajučy da pracy arhanizacyi wybaraŭ u druhi Sojm i Senat Polskaje Respubliki i tworačy techničny blok z inšymi nacyjanalnymi mienšaściami, Biełaruski Abjadnany Wybarny Kamitet dla ŭsich biełaruskich partyjaŭ, uwachodziačych u hetaje Abjadnańnie, pryjmaje nastupnuju platformu, jak prahramu minimum, na jakoj pawinny stajać jaho budučyja pradstaŭniki ŭ Sojmie i Senacie.

Abawiazkam kožnaha Biełarusa, jaki projdzie ad hetaha Kamitetu ŭ budučyja Polskija Parlamentarnyja Pałaty, pawinna być:

I. Abarona ahulna-palityčnych prawoŭ Biełaruskaha Narodu.

Kamitet uważaje, što palityčnym ideałam kožnaha narodu jość jaho poŭnaja palityčnaja i kulturnaja niezaležnaść a światym palityčnym prawam pawinna być prawa swabodnaha samastanaŭleńnia ab swajej palityčnaj i nacyjanalnaj doli.

Imknučysia da ździejśnieńnia hetaha ideału i hetaha prawa, jak swajej kancowaj mety, u sučasny momant, jak narod składajučy častku terytoryi nasialeńnia Polskaje Respubliki, Biełaruski Narod, žywučy ŭ Polskaj Dziaržawie pawinien karystacca toju poŭnaj swabodaju i roŭnaściu z druhimi nasialajučymi Polšču narodnaściami, jakija ŭstanoŭleny Kanstytucyjaj Polskaje Respubliki.

Hwarancyjaj hetaj swabody Kamitet uważaje:

a) dapuščeńnie Biełarusaŭ na abšarach biełaruskich ziemlaŭ u Polščy biaz usialakich ahraničeńniaŭ na administracyjnyja ŭrady ŭsich instancyjaŭ, b) poŭnyja prawy biełaruskaje mowy ŭ administracyi i sudoch, c) poŭnuju swabodu hramadzkaj, kulturnaj i ekanamičnaj arhanizacyi, d) swabodu słowa, schodaŭ, druku, e) wydzialeńnie biełaruskich čaścin z polskich administracyjnych wokruhaŭ, kudy jany dałučany z asobnymi palityčnymi metami, f) swaboda wybaraŭ u samaŭrady, g) niezaležnaść wybarnych i mirawych sudździaŭ, h) skasawańnie daraznych (palawych) sudoŭ i kary śmierci.

U imia hetych prawoŭ i hetaj swabody Kamitet zapawieduje swaim wybarnym ludziam parlamentarnuju baraćbu z usimi administracyjnymi hwałtami, adnastaronnaściaj i niespraWiadliwaściami.

II. Zmahańnie za ziamlu i abaronu lasoŭ i pryrodnych bahaćciaŭ.

Padstawaj ziamielnaj reformy Kamitet uważaje:

Ziamla pracoŭnamu narodu! Ziamla nia moža słužyć metam polskaj kalanizacyi na biełaruskich abšarach. Lasy i inšyja pryrodnyja bahaćci pawinny iści na adbudowu i palepšańnie dabrabytu Biełaruskaha Narodu.

Hwarancyjaj hetaha Kamitet uważaje:

a) pieradaču ziamiel, lasoŭ i pryrodnych bahaćciaŭ u rasparadžeńnie miascowych samaŭradaŭ; b) chutčejšaje prawiadzieńnie ŭ žyćcio ziamielnaj reformy: padzieł ziamli pamiž pracoŭnymi masami biaz wykupu i na košt skarbu.

UWAHA. Kamitet daje swabodu partyjam, uwachodziačym u skład Abjadnanaha Kamitetu, sprawu prawa ŭłasnaści na ziamlu, ci sacyalistyčnaha karystańnia jeju rašać pawodle swaich partyjnych prahramaŭ.

U imia hetych asnoŭ Kamitet zapawieduje swaim wybarnym ludziam baraćbu z prajawami abšarnickaha ŭcisku małaziamielnych i biednych z kalanizacyjaj biełaruskich ziamiel asadnikami, z adnabokaj, rabunkowaj haspadarkaj uradu ŭ biełaruskich lasoch.

III. Zmahańnie za prawy i intaresy rabotnikaŭ.

Kamitet uważaje prawa pracy adnym z pieršych i najważniejšych prawoŭ kožnaha hramadzianina Respubliki. Dziaržaŭnyja zakony pawinny abaraniać kožnaha rabotnika ad ucisku i eksploatacyi kapitału i zabiaśpiečwać jamu mahčymaść pracy i ŭtrymańnie ŭ staraści ci pry ŭtracie pracaspasobnaści.

Hwarancyjaj hetych prawoŭ Kamitet uważaje: a) uwiadzieńnie 8-hadzinnaha rabočaha dnia, jak rabočaj normy, b) swabodu rabočych i prafesijanalnych arhanizacyjaŭ, c) dziaržaŭnaja, ci na košt pradpryjemstwa strachoŭka rabotnikaŭ ad chwaroby, kalectwa i na staraść, d) achranu pracy małaletnich i žančyn, e) źmianšeńnie rabočaha dnia ŭ pradpryjemstwach škodnych dla zdaroŭja, f) minimum zarabotnaje płaty, g) wydaču biezrabotnym zapamohaŭ.

U imia hetych prawoŭ i swabod Kamitet zapawieduje swaim wybarnym ludziam wiaści parlamentarnuju baraćbu z usialakimi prajawami ŭcisku rabočaha ludu.

IV. Zmahańnie za źmianšeńnie padatkaŭ i palepšańnie ekanamičnaha žyćcia.

Srodkami dla palepšańnia ekanamičnaha žyćcia Kamitet uważaje: a) prawiadzieńnie ŭ ziamielnaj reformie kamasacyi i chutarskaha haspadarstwa, b) u lasnoj reformie užywańnie lasoŭ pieradusim na adbudowu źniščanych wajnoj haspadarak, c) tannyja kredyty dla pracoŭnaha narodu na palapšeńnie jaho haspadarak, d) pamienšańnie padatkaŭ ad małaziamielnych i biednych, d) spynieńnie padatkaŭ idučych na militaryzacyju i wialikadziaržaŭnyja mety, e) dziaržaŭnyja zapamohi ŭ sprawie raźwićcia kooperacyi, f) u metach pašyreńnia haspadarčaj kultury imknucca da adčynieńnia mahčyma bolšaj ličby haspadarčych škołaŭ.

U imia hetaj mety Kamitet zapawieduje swaim wybarnym ludziam parlamentarnuju baraćbu za źmianšeńnie padatkaŭ z biadniejšaha pracoŭnaha narodu.

V. Abarona rodnaj škoły.

Swabodnaje užywańnie rodnaj mowy ŭ poŭnaj miery jak u prywatnym, tak i hramadzka-palityčnym žyćci Kamitet taksama ŭważaje za najważniejšaje i światoje prawa kožnaha hramadzianina.

Hwarancyjaj hetaha Kamitet uważaje: a) uwiadzieńnie biełaruskaj mowy ŭ škoły ŭsich stupieniaŭ, b) nieadkładnaje adčynieńnie patrebnaj pawodle zajaŭ kolkaści biełaruskich škołaŭ, c) adčynieńnie biełaruskich wučycielskich seminaryjaŭ, d) nawučańnie ŭ nižejšaj škole pawinna adbywacca na rodnaj mowie, e) utwareńnie pry ministerstwie aświety asobnaha addziełu z prawam aŭtanomnaha kirawańnia biełaruskaj aświetaj, f) utwareńnie ŭ hałoŭnych biełaruskich haradoch biełaruskich školnych inspektarataŭ.

U imia hetych prawoŭ Kamitet zapawieduje swaim wybarnym ludziam biazlitasnuju parlamentarnuju baraćbu za rodnuju školu i budzie zmahaca sa štučnaj palanizacyjaj biełaruskich dziaciej praz polskuju ŭradawuju školu.

VI. Abarona poŭnaje swabody ŭsich relihijaŭ.

Kamitet uważaje relihiju i relihijnyja pierakanańni za najświaciejšaje prawa ŭnutranaha samaaznačeńnia kožnaha čaławieka, dziela čaho staić za poŭnuju swabodu relihijaŭ i niezaležnaść ad dziaržawy relihijnych arhanizacyjaŭ, za swabodu ich unutranaha ŭstrojstwa pawodle ich relihijnych prawiłaŭ swabodnaje wykanańnie relihijnych abradaŭ i bahasłužeńnia.

Hwarancyjaj hetaj swabody Kamitet uważaje:

Poŭnaje addzialeńnie (kaścioła) carkwy ad dziaržawy, jakoje adnak-ža nia wykłučaje mahčymaści swabodnaj pamiž imi ŭmowy (Konkordat). Relihijnyja arhanizacyi karystajucca prawam jurydyčnaj asoby. Uwiadzieńnie ŭwa ŭsim carkoŭnym i kaścielnym relihijnym žyćci biełaruskaj mowy.

UWAHA. U sprawie relihii, Kamitet nie źwiazywaje Biełaruskaj Chryścijanskaj Demakracyi ŭ jaje imknieńniach, praduhledžanych prahramaj B. Ch. D.

U imia hetaj swabody i hetych prawoŭ Kamitet zapawieduje swaim wybarnym ludziam baraćbu z usialakimi relihijnymi ŭciskami, z užywańniem relihijnych arhanizacyjaŭ dla palityčnych metaŭ z fawaryzawańniem asobnych relihijnych arhanizacyjaŭ i asobnych najwyšejšych pradstaŭnikoŭ.

VII. Zmahańnie za ŭsio, što wiadzie da nacyjanalnaha, palityčnaha i ekanamičnaha wyzwaleńnia Biełaruskaha Narodu i jaho lepšaj budučyni.

Biełarusy pracoŭnyja, Sialanie i Rabotniki! U dzień 4-ha i 11-ha sakawika 1928 hodu pakažycie swaju siłu i ŭsie, jak adzin idzicie i addajcie swoj hołas za śpisak Biełaruskaha Abjadnanaha Wybarnaha Kamitetu Bloku Nacyjanalnych Mienšaściaŭ!

Biełaruski Centralny Abjadnany Wybarny Kamitet Bloku Nacyjanalnych Mienšaściaŭ, — Wilnia, Wostrabramskaja 8 — 1.

Wilnia, dnia 28 śniežnia 1927 hodu.

Roznyja nawiny.

Žycharstwa Leninhradu. Prad wajnoj u Leninhradzie žyło ahułam 1 miljon 700 tysiač čaławiek, a ciapier 1 miljon 675 tysiač. 1927 hod daŭ 6 procantaŭ pryrostu. Pa kolkaści žycharstwa Leninhrad zajmaje 6-je miejsca pasiarod miestaŭ Eŭropy. Na 100 mužčyn u Leninhradzie prypadaje 106 žančyn. Tam-ža žywie bolš 3000 čaławiek, majučych bolš 80 hadoŭ. U Leninhradzie jość 439 fabryk, u katorych pracuje 287326 rabotnikaŭ.

Sawieckija daŭhi. Pawodle Ryskaha Traktatu sawiecki ŭrad pawinien zapłacić žycharstwu Polščy za wywiezienuju z našaha kraju i z usiej Polščy majemaść. Adnak užo prajšło šmat hadoŭ ad hetaha Traktatu, a Sawiety ŭsio jašče nia płaciać. Sprawa-ž heta cikawić i našu, biełaruskuju, kiašeń, bo wiadoma, što prad wajnoj našy sialanie zapracawanuju kapiejku addawali ŭ rasiejskija kasy aščadnaści, katoryja ewakuawalisia wajnoj u Rasieju, pakidajučy nam tolki... knižki. Pawodle abličeńnia Polskaha Ŭradu, Sawiety pawinny addać 20 miljonaŭ załatych rubloŭ. Ale Sawiety abličyli jnakš i dajuć tolki 5555 złotych i nawat prysłali na hetu sumu Polščy ček, ale apošniaja, nie zhadžajučysia z hetkim śmiešnym abličeńniem, adasłała ček nazad. Nie addajuć Sawiety i wywiezienych nawukowych stypendyjaŭ u sumie 6.981.322 zał rubloŭ. Jak pišuć hazety, Polski Ŭrad maje ŭ chutkim časie pastaracca ab skarejšym zwarocie ŭsich hetych daŭhoŭ.

Śmierć praf. Bechtierowa. Niadaŭna pamior u Maskwie na 71 hodzie žyćcia rasiejski wučony, dochtar Uładzimir Bechtierow.

Dziejalnaść hetaha wialikaha wučonaha źwiazana z raźwićciom praktyčnaha i kliničnaha wučeńnia psychijatryi i neŭrolohii.

U 1885 h. Bechtierow byŭ naznačany prafesaram psychijatryi ŭ Kazanski Uniwersytet. Tam jon zdaleŭ u niadoŭhim časie źwiarnuć na siabie ŭwahu nia tolki studentaŭ, ale i prafesaroŭ, jakija zaŭważyli wialikija jahonyja zdolnaści.

Zdabyŭšy sabie sławu, nia tolki ŭ Eŭropie, a nawat i ŭ Amerycy — Bechtierow u 1893 h. byŭ pierawiedzieny na katedru neŭrolohii i psychijatryi ŭ Pieciarburskuju Wajenna-Medycynskuju Akademiju.

Budučy prafesaram Pieciarburskaj Akademii, Žanočych Medycynskich Kursaŭ i swajho psycho-neŭrolohičnaha Instytutu jon zajmajecca redahawańniem nawukowych žurnałaŭ. Wydanaja im ŭ 7 tomach kniha „Asnowy wučeńnia ab funkcyjach mozhu“ była pierawiedziena na ŭsie eŭrapejskija mowy, i ŭ nawukowaj literatury stanowić pieršaradnuju wartaść.

Śmierć Bechtierowa — heta wialikaja strata dla nawuki.

Wypiswajcie i pašyrajcie „Biełaruskuju Krynicu“!

DA NAS PIŠUĆ.

MOŁADŹ PRACUJE.

w. Šutawičy, Ašmianskaha paw. U dzień Nowaha Hodu Šutaŭski Hurtok Inst. Hasp. i Kultury ładziŭ spektakl-wiečarynu, na jakoj była pastaŭlena pjesa z wiaskowaha žyćcia ŭ 4-ch aktach „Nia rozumam ściamiŭ, a sercam“. Hetaja pjesa, zdawałasia-b, moža i była za trudnaj pastawić na wioscy z pryčyny mnohaj kolkaści artystaŭ, bo až 12 čaławiek aktyŭnych i niekalki statystaŭ, ale nia hledziačy na takuju trudnaść, Šutaŭskija siabry ŭzialisia da pracy. Pjesa ahułam była zhulana wielmi dobra, biaz zakidaŭ; paśla pradstaŭleńnia było pradeklamawana niekalki wieršaŭ, jak napr: „Da pracy“ K. Bujło, „Wiaskowym kabietam“ Ciotki, „Pracuj i piej“ Paŭłowiča i mnoha inšych.

Paśla ŭsiaho adbylisia tancy da hadziny 2 nočy. Na wiečarynie prysutnych było pierapoŭniena, nia hledziačy na toje, što ŭ prawasłaŭnych Biełarusaŭ jašče byŭ post pieradkaladny. Treba adznačyć, što chod samaj wiečaryny prajšoŭ wielmi spakojna, nawat z boku „sałamiannych pałakoŭ“. Niama wiedama, čym heta tłumačyć? A moža heta wynik sudu, jaki adbyŭsia 20 śniežnia i pazasudžwaŭ ich, hetych „kułačnych patryjotaŭ“ štrafam, a ŭrazie niezapłačeńnia — adsiedkaj. Praŭda, maleńkaja była začepka, praz sarwańnie abwiestki, jakuju wywiasiŭ Hurtok da publičnaha wiedama ab wiečarynie pierad atrymańniem dazwołu.

Heta rabota była adnaho „hieroja“ Adolfki, wiadomaha awanturnika i prajdziświeta. Sarwaŭ abwiestku i ŭručyŭ kamandantu ŭ Smarhoniach. Nia wiedama, z jakoj metaj, ci mo' chacieŭ hetym pieraškodzić Hurtku ŭ pastanoŭcy wiečaryny, ci mo' chacieŭ sabie zasłuhu hetym atrymać? Ale ciapier dla ŭsich šutaŭskich hramadzian hety „hieroj“ adkryŭ masku; ciapier usie šutaŭskija sialanie budue wiedać, čym hety „hieroj“ pachnie. Hańba tabie, podły awanturnik!

Ciapier siabry Šutaŭskaha Hurtka ŭzialisia pastawić na dzień 19 studnia dramu „Dziadźka Jakub“. Treba zaznačyć, što drama na šutaŭskaj scenie jašče pieršy raz budzie pastaŭlena. Dumaju, što Šutawičy ŭžo daśpieli i da dramy i zdajecca, što i drama woźmie pabočnaje miejsca z kamedyjaj.

Na kančatak treba wykazać ščyraja dziakuj Sałahubu i Kazłoŭščyku za ichnuju pomač u ihrańni na scenie, a taksama bratom Dudkam za ichnuju pracu ŭ ihrańni ŭ časie tancaŭ, a tak-ža ŭsim prysutnym haściam na wiečarynie za prychilnaść i spahadnaść da nas! A wam darahija artysty i pracaŭniki na hruncie kulturna-aświetnym, sam narod naš padziakuje, bo swajej pracaj wy padkładajecie cehiełki pad budowu našaj darahoj Baćkaŭščyny—Biełarusi.

Dyk da pracy braty!

Waš spahadnik.

RADAŚCI I BALAČKI.

Miory, Brasłaŭskaha paw. Chto čytaje ŭwažna „Biełaruskuju Krynicu“, toj choć redka, ale moh spatkać wiestki z pad našych Mioraŭ. Nia treba dumać, što kali my ŭ hazetu nia pišam, to ŭžo ŭ nas biełaruskaje žyćcio zahłochła. O, nie! Možna śmieła pachwalicca, što tut ludzi świedamyja swajej biełaruskaj nacyjanalnaści i paznajuć zrazu, chto ich palityčny pryjaciel a chto worah. Na žal nia majem tolki jašče śmiełaha i zdolnaha prawadyra, jaki-b nas enerhična pawioŭ da wyzwolnaha ruchu.

Praŭda, spatykajucca siarod nas i niaświedamyja Biełarusy, jakija jak toj arhanisty, što pisała kaliś „Biel. Krynica“, hatoŭ za misku panskaj zacirki niska panom kłaniacca, ale na ščaście takich užo wielmi mała. Razumiejuć užo ludzi, što mazolisty dałoń bolš wart ad niespracawanaj panskaj ruki.

Ciapier nie mahu nia ŭspomnić pra našaha probašča ks. Jaśkiewiča (rodam z Mazuroŭ). Hety ksiandzok, kab jamu dobra było-b, na ambonie kaliści pazwoliŭ sabie ŭ abraźliwy dla mianie sposab rabić žart z majho proźwišča.

Woś tabie i polskaja kultura!

Dobra, što jon u nas jaje bolej šyryć nia budzie, bo pajedzie sabie na zdaroŭje.

Nie adzin ksiondz nie zabywaje mianie. Apiakujucca i palicyjanty. A jakža! U kastryčniku zrabili mnie wizyt, ale zamiesta astawić wizytnuju kartu nie našoŭšy doma haspadara, — jany pierearyli ŭsiu chatu, zabrali partyjnuju prahramu i brašuru „Borba za swabodu“.

Nia žyču wam, Braty, takich haściej. St. K.

DŹWIE WIEČARYNY.

W. Niachwiedy, Wialejsk. paw. Na Nowy Hod u w-cy Niachwiedach (6 wiorst ad Žodzišak) robicca niešta nowaje, bo adusiul pjaždžajecca tudy jak na dziwa pieraważna šmat moładzi. I sapraŭdy dziejecca ŭ Niachwiedach nowaje, bo adbywajecca tut pieršy biełaruski spektakl-wiečaryna, arhanizawany Žodzišnym Hurtkom Biel. Instytutu H. i K., adyhrywana tolki adnymi siłami Niachwiedzkaj moładzi, katoraja pieršy raz prabuje swaich siłaŭ.

Zbližajecca pačatak pradstaŭleńnia; chata nia moža pamiaścić prysutnych, adnak pamima ciasnaty panuje paradak. Ihrajuć „Čort i Baba“ i „Boty“. Nia hledziačy na toje, što artysty pieršy raz na scenie, — hladzielniki z ich ihry duža zdawoleny, bo ihrajuć z achwotaj.

Paśla spektaklu pačynajucca tancy, praŭda, nia cikawa hulajecca što ciesna; šmat moładzi sabraŭsyia, ale panuje spakoj, nia čuwacca nijakich dzikich, niepryzwaitych słowaŭ. Panuje wiasiołaść, borzda skačuć rodnuju Lawonichu i druhija tancy.

Dyk za takuju prykładnuju wiečarynu i pracu kala jaje—čeść Wam Niachwiedzkaja moładź i ščaści Boža ŭ doŭhaj dobraj pracy.

— —

U hetym samym časie, h. zn. na Nowy Hod, jakich 5 wiorst ad Žodzišak u druhuju staranu, u w. Kazianiatach adbywajecca taksama wiečaryna. Nie mahu apisać jaje, bo tam nia byŭ dy i nie chacieŭ-by być, ale wiedajučy jaje wyniki možna wiedać, jakaja jana była, bo ŭ toj čas, kali u Niachwiedach wiesieła hulajuć, u Kazianiatach „artysty“ ad świncowak i druhich pryładaŭ niahodnych na ludzkaj wiečarynie jeduć z huzami i akrywaŭlenymi hałowami u Žodziški, da dochtara i palicyi, bo imprawizawanaja pad upływam wodki, z pryhodnych artystaŭ scena musić zakončycca dochtaram, palicyjaj i, što z hetym idzie, z sudom, katory nawodzić i na straty i na niasławu.

Dyk za takuju wiečarynu hańba jaje „artystam“ i daj Boža ŭzyści im na prykładnuju darohu.

Paroŭnywajučy dźwie wiečaryny, widzim, jakaja wialikaja roźnica u ich, a čamu? Bo ŭ Niachwiedach świedamyja Biełarusy, na katorych i ŭ polskich hazetach i ksiondz polski u kaściele i častka zwyradniełaha hramadzianstwa hukajuć jak na horšych. Jany bo sami nia wiedajuć čaho choćač. Uważajuć lepšych ludziej za škodnych dla dziaržawy, a hlanuŭšy uwažna na hetyja dźwie wiečaryny ci-ž nia widzim čaho chočyć biełaruskaja idejnaja moładź? Woś-ža kachajučy Baćkaŭščynu chočać, kab jej na było hetkich jak na druhoj wiečarynie „artystaŭ“,— dyk kachajučy swoj narod i jaho mowu chočuć, kab jon wyjšaŭ u ludzi, adradziŭšysia nacyjanalna i kulturna.

Spahadnik.

Probnyja numary „Biełaruskaj Krynicy“ wysyłajucca biasplatna.

ADDZIEŁ DLA NAŠYCH DZIETAK.

JANKA BAŠKIR.

Waŭčok hoły bačok.

Wyciapliŭ mužyk łaźniu, staŭ tolki wuhal z piečy wyhrabać, až čuje baba na harodzie hukaječ:

— Ha-tu! Ha-tu! Ha-tu!

Wybieh mužyk z łaźni, bačyć—woŭk na harodzie. Schapiŭ mužyk palena, zabieh praz kanapli dy kali dašč pa waŭku palenam. Kali padskočyć woŭk, dy kali paprecca kulaj prosta na łaźniu dy jakraz u dźwiery łučyŭ. A mužyk z babaj za im u łaźniu i začynili dźwiery, tak, što waŭku i schawacca niama kudy.

— Taparom jaho hada! — kryčyć baba.

Pačakaj—kažyć mužyk,—dawaj my jaho wymyjem. Biary, baba, wiadro lij wadu, a ja chwastać budu.

Začerpnie baba wiadro waru z cebra dy na waŭka lijeć, a mužyk palenam jaho to pa haławie to pa chrybiecie chwoščyć, i datul jany hetak waŭka myli, pakul u taho baki zusim hołyja nia stali.

— Nu ciapier—kažuć mužyki—hodzie. Biely ŭžo.

Adčyniŭ mužyk dźwiery i wypraŭlaječ waŭka z łaźni.

— Nu idzi, waŭčok hoły bačok, u puščy, u les. Budzieš pomnić, jak da mianie ŭ łaźniu ŭlez.

Wyskačyŭ woŭk z łaźni i što siła ŭ les papiorsia.

Pašoŭ praz niekalki dnioŭ mužyk u les na pamiało łapak sasnowych nałamać. Pierajmaječ jaho ŭ lesie hety samy waŭčok hoły bačok.

— Aha! papaŭsia i ty ŭ maje łapy—kaža woŭk, wyščyryŭšy zuby: — woś ja ciapier tabie addziakawaju za łaźniu.

Spałochaŭsia mužyk i nia wiedaje, što rabić. Jak-raz jak na licha i siakiery z domu nia ŭziaŭ. A woŭk wyščyryŭ zuby i ŭžo woś-woś hatoŭ nia mužyka skočyć. Uchwaciŭsia mužyk za suk, za druhi dy skarej na jołku leźci. Až na samy wierch uzabraŭsia.

Jak-ža waŭku mužyka dastać? Raźbiažycca woŭk pa lesie dy kali skočyć na jołku. Ale kolki jon nie skakaŭ, kolki nie staraŭsia jak wyšej padskoknuć, a ŭsio mužyka dastać nia moža. Dawaj tady woŭk jołku hryźci. Pierahryści jaje dumaŭ. Hryz, hryz i tolki karu abhryz. Pačaŭ woŭk wyć dy ŭsich waŭkoŭ da siabie na radu zzywać. Sabrałosia waŭkoŭ mnoha, mnoha—z sotniu moža, kali nia bolej. Abstupili jołku dy radziacca, jak im mužyka dastać.

A woś jak my jaho dastaniem — kažyć woŭk z hołymi bakami:—ja stanu tut pry jołcy, a druhi niachaj na mianie stanawicca, a na druhoha treci, a na treciaha čaćwiorty i hetak dalej—až da mužyka.

Tak waŭki i zrabili. Bačyć mužyk, što jamu skora na jołcy miesca nia budzie. Jašče woŭk na waŭka stanie, dyk i jaho dastanie. Kali kryknie mužyk na ŭwieś les: — Biary, baba, wiadro, i lij wadu, a ja chwastać waŭka budu!

Jak pačuŭ heta waŭčok hoły bačok, dyk jamu zdałosia, što jon iznoŭ u mužykowaj łaźni. Kali skočyŭ jon ad jołki, dy ŭ les chodu, a wiedama, jak jon byŭ samym pieršym ad ziamli, to ŭsie waŭki adzin za druhim jak snapy tyja stali walicca dałoŭ, dy nierazumiejučy ŭ čym sprawa, kudy katory ŭciakać ad jołki puścilisia.

A mužyk źlez z jołki, nałamaŭ na pamiało i pašoŭ da chaty.

Dyk woś jak udałasia waŭku łaźnia. Niadarma kažuć: „baicca jak woŭk łaźni“.

Z kraju.

U Biełastoku i ŭ Roŭnie na dniach adbylisia swajho roŭ „uračystaści“, a mianoŭna: zasudžanych na śmierć bandytaŭ, pawodle apošniaha rasparadžeńnia Prezydenta Rečypaspalitaj Polskaj, nie razstralali a pawiesili. Jość heta pieršy wypadak takoha wykanańnia prysudaŭ śmierci. Možna spadziawacca, što katu i jaho pamacnikam u lik biezrabotnych nia treba budzie zapiswacca.

U Biełastoku 7 lutaha adbudziecca ŭ Akružnym Sudzie wialiki palityčny praces proci 133 asobam abwinawačanym u kamunizmie. Aryštawali ich jašče ŭ 1925 h. padčas likwidacyi Kamunistyčnaj Partyi Zachodniaj Biełarusi. Winawatyja ci nie, a dwa hady ŭžo adpakutawali.

Z Wilni.

Sprawa ks. Bobina, wiadomaha litoŭskaha zmahara, zasudžanaha na paŭtara hodu turmy, razhladałasia Najwyžšym Sudom u Waršawie. Sud skasawaŭ prysud Wilenskaha Apelacyjnaha Suda i sprawu skirawaŭ na nowy pierahlad. Ksiondz Bobin, katory siadzić u Waršaŭskaj turmie, budzie pierawiedzieny ŭ Wilniu na Łukiški.

Praŭnyja parady.

P. Paš—u.

Pytańnie. Było nas 2 bratoŭ i matka. Žyli my na matčynaj ziamli. Staršy brat ažaniŭsia i wyjechaŭ biaz žonki ŭ Rasieju. Na treci hod paśla jahonana wyjezdu ŭ žonki jaho radziŭsia syn. U metrykach adnak zapisała jaho jak zakonna rodžanaha. Syn hety ažaniŭsia, a paśla wyjechaŭ u Rasieju, hdzie prapaŭ biaz wieści, pakidajučy žonku i dačku, katoryja ŭ 1910 hodzie pryšli da majho brata. Brat pamior u 1914 hodzie. Prad śmierciaj apisaŭ ziamlu swajej žoncy i žoncy z dačkoj niezakonnarodžanaha syna. Testament hety nie zaćwierdžany sudom. Ci mahu ja adsudzić ad ich ziamlu?

Adkaz. Adsudzić možacie 6/7 časci astaŭšajsia pa śmierci brata ziamli, ale tolki tahdy, kali-b Sud pryznaŭ syna Wašaj bratawaj niezakonnarodžanym.

A. S—niec.

Pytańnie. Ja wyšła zamuž i pryniasła z saboj 200 dalaraŭ pasahu. Muž moj maje 2 bratoŭ. Haspadarka była supolnaja i pasah moj uzyŭšoŭsia na palepšańnie hetaj haspadarki. Ciapier usie try braty padzialilisia paraŭnie. Ci mahu ja adsudzić ad swaich dziewieraŭ častku swajho pasahu?

Adkaz. Pasah jość Wašaj asabistaj ułasnaściaj. Dziela hetaha možacie adsudzić ad swaich dziewieraŭ 2/3 častki swajho pasahu.

Naša Pošta.

M. Turzionku. Parad udzielim jak dojdzie da was čarod. U sprawie lačeńnia ničoha Wam paradzić nia možam. Dziakujem za spahadnyja słowy. Pašyrajcie našu hazetu.

A. Kaŭcewiču, D. Kupiču, A. Muraŭsku, W. Hulaŭsku, Chmieleŭskamu, A. Stračyckamu, Jazepu Kamajedu, B. Šapienku i A. Adamowiču. Prośbu spoŭnim.

Łukašeŭskamu Biełarusu. Nadrukujem. Piśycie časciej ab žyćci wioski.

Atrymali ad Sekmidta 6 zł., Hryba St. 5 zł., Gruškiewiča, Karalonka C. pa 4 zł., Šejbaka Jana, Gana Jazepa pa 3 zł., Dajlidka A., Kieŭra Ad., Drobewiča, Gana Gabr., Kropa Jazepa, Charko Alb. pa 2 zł., Šatkoŭska, Kawaleŭskaha pa 1 zł., Walyn ca 50 hr.

Kutok śmiechu.

U cyhanoŭ.

— Tata, šałaš haryć!

— Chapaj tačyła dy ŭciakaj.

— Tam-ža mama lažyć zusim chworaja.

— Mamu jak prypiače, to i sama ŭciače.

Dobryja ludzi sprawiacca.

— Ci ŭ wašaj wioscy jość złodziei?

— Niama, ale kali-b było što kraści, to i swaje dobryja ludzi sami sprawiacca.

(„Ukr. Hr.).

Redaktar Pawał Karuza. Biel. Druk. im. Fr. Skaryny. Wilnia, Ludwisarskaja 1. Wydawiec Albin Stepowič.